

SÁMEDIGGI

Sámediggi
Ávjovárgeaidnu 50
9730 Kárásjohka

+ 47 78 47 40 00
www.samediggi.no
samediggi@samediggi.no

DIN CUJ./ DERES REF:

BEAIVI / DATO:
26.05.2023

MIN CUJ / VÅR REF:
23/3449

ASSEMEANNUDEADJI / SAKSBEHANDLER:
Liv Inger Lindi

Kulturdepartementet

Sametingets innspill til leselyststrategien

Nasjonal leselyststrategi skal omfatte hele landet og mangfoldet av innbyggere, også de som har et annet morsmål enn norsk og de som kulturelt og historisk har behov for egen litteratur. Tilgang til og formidling av samisk litteratur i den nasjonale strategien skal utvikles på lik linje med norsk litteratur.

Den største utfordringen når det gjelder samiskspråklig litteratur er at tilbudet ikke er variert og godt nok for å skape leselyst. Det må legges vekt på utgivelse av variert, aktuell litteratur. Dette innebærer styrking av samiske forfattere og forfatterforeninger. Like viktig vil det være oversettelse av god litteratur. I grunnen trengs det utvikling og motivasjon av skriving av skjønnlitterære tekster på samisk.

Samiske språk er truede i Norge som i Sverige, Finland og Russland og det må settes i gang tiltak og ordninger som tar hensyn til denne situasjonen.

I Norge er det mange organisasjoner og institusjoner som jobber aktivt med formidling av litteratur og lesing. Det er allerede bevissthet og ønske om å formidle samisk litteratur, ikke minst via Sametingets bibliotek. I dagens samfunn er den samiske befolkningen enda mer spredt bosatt, og den yngre generasjonen befinner seg ofte i større byer. Derfor bør man ikke glemme digitale plattformer for å distribuere litteratur. Man kan lese eller lytte lengre tekster digitalt, men det forutsetter ro og konsentrasjon i en aktivitet.

Digital formidling er viktig for å få lik tilgang til litteratur uavhengig av hvor man bor. I tillegg bør det nevnes at det er samisk befolkning som ofte bor i områder med lange avstander mellom tettstedene.

Viktigste målgrupper for strategien er barn og ungdommer, samt spesielt småbarnsforeldre. Barn trenger lesende forbilder. Skoler og barnehager i samiske språkforvaltningskommuner er naturlige målgrupper. Lærere, bibliotekarer, helsesykepleiere, ungdomslag, alle som har den daglige kontakten med barn bør forstå viktigheten av gode leseopplevelser for barnets generelle utvikling og spesielt språklige utvikling. Barn trenger trygge rom for å utvikle og uttrykke sin identitet. Etablere og forsterke lesing som en del av aktiviteter hjemme er viktig, det skaper grunnlaget for lesekultur. Samiske lesere må bli gode lesere på morsmålet.

Flerspråklighet er en fordel i samfunnet og å kunne sitt morsmålet er bra grunnlag for å lære flere språk. Å beherske et språk som man identifiserer som sitt morsmål er uvurderlig viktig for identiteten. Lesing er nødvendig forutsetning til denne utviklingen.

Følgende tiltak er viktige med tanke på prioriterte målgrupper.

Skolebibliotek er uvurderlig viktige for å nå alle elever og utjevne forskjeller i samfunnet. I den nasjonale standarden for skolebibliotek, spesielt i samiske språkforvaltningskommuner, må inngå kompetansekrav innenfor samisk litteratur og språk. Lesetiltak som anerkjenner behov for samisk litteratur og lesing for elever, må gjennomføres gjennom hele skoleløpet. Det bør utvikles formidlingstiltak rettet mot samiske elever, men også generell formidling av samisk litteratur mot alle elever for å skape møteplasser og forståelse. Dette forutsetter at bevisstheten av skolens kulturelle mangfold er synlig også i lovtekster og at det stilles krav til kompetanse.

Den nasjonale innkjøpsordning av litteratur bør utvides til å omfatte alle skolebibliotek og ha aktuell og relevant samisk litteratur også med tanke på samiske språk.

Utvikling og vedlikehold av tiltaket Les for meg! som er den samiske versjonen av Bokstart.no og utarbeidet i samarbeid med Foreningen !les og Sametinget. Målgruppene i dette programmet er akkurat de som er viktigste i leselyststrategien for det samiske samfunnet: småbarn, foresatte, barnehager, helsestasjoner og bibliotek. Samtidig bør det nevnes at nasjonale leseorganisasjoner og kulturinstitusjoner som jobber med barn og ungdommer blir gjennom slike tiltak kjent med det samiske samfunnet og får økt kompetanse både når det gjelder utfordringer, men også spennende muligheter. Dette er ønskelig og nødvendig. Formidlingstiltak som viser seg bære gode resultater i det samiske samfunnet bør inkluderes i det nasjonale utviklingsprogrammet for bibliotek.

Gjennom samarbeid deler også det samiske samfunnet den høye kompetansen og erfaringen fra disse nasjonale organisasjoner innenfor litteraturformidling.

Det bør utvikles oppfølgings- og evalueringsstandarder for formidlingstiltak som kan tilpasses til det samiske samfunnet.

Lesing og leseferdigheter på samisk er forskningsfelt som kunne bidra med vesentlige kunnskaper til å utvikle bra og målrettet formidling.

I tiltaket Les for meg! var også Les for meg - barnehagebibliotek en del av. Det bør utvikles til å dekke alle samiske barnehager. Det er også utviklet etter modellen til norsk «tøyveskebibliotek» og forutsetter kompetanse i samisk språk og litteratur og samarbeid med folkebibliotek i landet.

Den Kulturelle skolesekken formidler også samisk kultur og bør vurderes å omfatte også barnehager.

Samisk samfunn har gode ressurser innen den eldre generasjonen i befolkningen. De er språkbærere og tradisjonsbærere og kan mobiliseres til mange aktiviteter innenfor formidling. Høytlesing fra tidlig småbarnsalder har ifølge forskning stor betydning til utvikling av ordforråd. Det er flere «lesevenn»-tiltak som kan utvikles for de samiske samfunnet.

Flere nasjonale tiltak og kampanjer er viktige for samisk litteraturformidling, som Sommerles. Deltakelse og synliggjøring i nasjonale tiltak, festivaler og lignende hever statusen for samisk språk og litteratur generelt og samtidig bringer formidlingskompetanse til det samiske samfunnet. Målgrupper i festivaler er brede, og fokus i formidlingen bør være bevisst.

For samisk kultur er det naturlig å jobbe over landegrensene, med biblioteker, samiske forfatter- og formidlingsorganisasjoner for å benytte felles kompetanse og nå bredere målgrupper.

Dearvuođaguin / Med vennlig hilsen

Magne Svineng
ossodatdirektevra/avdelingsdirektør
girjerajus/bibliotek

Liv Inger Lindi
juogushoavda / seksjonssjef -

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur. /

Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga